

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.3.22>

ПОЛЮХОВИЧ Д.О.

**ФОРМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН
У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ:
ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ****FORMS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF RELATIONS
IN THE FIELD OF ALTERNATIVE ENERGY SOURCES USAGE:
CONCEPTS AND TYPES**

Стаття присвячена визначенню поняття та основних видів форм адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії.

На основі аналізу сучасної правової доктрини щодо формулювання терміну «форми адміністративно-правового регулювання» запропоновано визначати форми адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії як «зумовлені досягненням мети та вирішення відповідних завдань зовнішні вираження змісту діяльності органів публічного управління, дій уповноважених органів та посадових осіб, що вчиняються у межах їх компетенції у процесі здійснення виконавчої влади та адміністративної діяльності у сфері використання альтернативних джерел енергії».

Підтримано позицію науковців щодо доцільності поділу форм адміністративно-правового регулювання на правові та організаційні.

Обґрунтовано, що основною правовою формою адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії є видання нормативно-правових актів. Запропоновано авторське бачення нормативних актів як форми адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії: «це офіційний документ, прийнятий на основі Конституції і законів України, міжнародних договорів України уповноваженим на це суб'єктом, у визначеній законом формі та порядку, який встановлює норми права у сфері використання альтернативних джерел енергії, породжуючи юридичні наслідки щодо конкретизації та деталізації законів до стадії їх правозастосування для невизначеного кола осіб і розрахований на неодноразове застосування».

Визначено, що індивідуально-правовими актами як правовою формою адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії – є «акти, що приймаються у встановленому порядку уповноваженими суб'єктами з метою реалізації нормативних актів та вирішення конкретних питань у сфері використання альтернативних джерел енергії, адресовані конкретним учасникам відповідних правовідносин, породжують для них юридичні наслідки та вичерпуються одноразовим застосуванням».

Охарактеризовано міжнародні договори як правову форму адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії.

Доведено, що перспективною правовою формою адміністративно-правового регулювання відносин у досліджуваній сфері є адміністративні договори. Наведено приклади їх застосування в практиці.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, форми адміністративно-правового регулювання, альтернативні джерела енергії, альтернативна енергетика, нормативно-правовий акт, індивідуально-правовий акт, адміністративний договір

The article is devoted to the definition of the concept and main types of forms of administrative and legal regulation of relations in the field of alternative energy sources usage.

Based on the analysis of modern legal doctrine on the wording of the term “forms of administrative and legal regulation” it is proposed to define the forms of administrative and legal regulation of relations in the field of alternative energy sources usage as “conditioned by the achievement of the goal and the solution of relevant tasks external expressions of the content of public administration, actions of authorized bodies and officials committed within their competence in the exercise of executive power and administrative activities in the field of alternative energy sources usage”.

The position of scientists on the expediency of dividing the forms of administrative and legal regulation into legal and organizational is supported.

It is substantiated that the main legal form of administrative and legal regulation of relations in the field of use of alternative energy sources is the issuance of regulations. The author's vision of normative acts as a form of administrative and legal regulation of relations in the field of alternative energy sources usage is offered: “This is an official document adopted on the basis of the Constitution and laws of Ukraine, international treaties of Ukraine by an authorized entity, in the form and manner prescribed by law, which establishes the rules of law in the field of alternative energy sources usage, generating legal consequences for the specification and detailing of laws to the stage of their application to an indefinite number of persons and is designed for repeated application”.

It is determined that individual legal acts as a legal form of administrative and legal regulation of relations in the field of alternative energy sources usage – are “acts adopted in the prescribed manner by authorized entities in order to implement regulations and address specific issues in the field of alternative energy sources usage, addressed to specific participants in the relationship, giving rise to legal consequences for them and are limited to a single application”.

International agreements are characterized as a legal form of administrative and legal regulation of relations in the field of alternative energy sources usage.

It is proved that a promising legal form of administrative and legal regulation of relations in the study area are administrative agreements. Examples of their application in practice are given.

Key words: *administrative-legal regulation, forms of administrative-legal regulation, alternative energy sources, alternative energy, normative-legal act, individual-legal act, administrative contract.*

Вступ. Альтернативна енергетика, будучи перспективним і необхідним напрямом розвитку енергетичної галузі, набуває все більшого значення як на рівні окремих держав (у тому числі України), так і на світовому рівні. З огляду на неминучу потребу у пошуку заміників традиційних енергоресурсів, актуальність вироблення дієвих механізмів правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії, зокрема в межах адміністративного права, є беззаперечною. Цей процес має базуватись на ґрунтовних теоретичних дослідженнях різних аспектів адміністративно-правового регулювання, серед яких важливе місце займають форми адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії.

Попри те, що категорія «форми адміністративно-правового регулювання» як загалом, так і в окремих сферах є досить дослідженою в правовій доктрині, приміром у працях Б.В. Аверянова, К.К. Афанасьєва, О.М. Бандурки, К.Ф. Білько, Ю.П. Битяка, Є.В. Валькової, В.В. Галуцька, М.С. Жукова, В.К. Колпакова, Т.О. Коломоєць, В.К. Шкарупи, О.Ш. Чомахашвілі та інших, питання форм адміністративно-правового регулювання відносин саме у сфері використання альтернативних джерел енергії практично залишилось поза увагою науковців.

Постановка завдання. Все вищесказане зумовлює актуальність та підкреслює необхідність формулювання поняття та виокремлення видів форм адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії, що і складає мету цієї наукової статті.

Результати дослідження. Для об'єктивного дослідження спершу зупинимось на самому понятті «форми адміністративно-правового регулювання». І почнемо з того, що як у навчальній, так і в науковій літературі вживаються поняття «форма державного управління» і «форма адміністративно-правового регулювання» і єдиної думки щодо їх тотожності чи розмежування немає.

Приміром, О.В. Усікова вважає ці терміни тотожними чи синонімічними [1, с. 260]. Вживає ці два поняття як однозначні у своєму дисертаційному дослідженні О.Ш. Чомахашвілі [2, с. 121–122]. Відразу зазначимо, що ми не погоджуємось з ототожненням згаданих понять, про що піде мова нижче.

Так, В.Б. Авер'янов говорить про форми державного управління як «відмінні за своїм характером і наслідками способи зовнішнього вираження діяльності органів виконавчої влади» та виокремлює за критерієм настання правових наслідків правові й неправові форми державного управління. До перших В.Б. Авер'янов відносить видання правових актів управління нормативного й індивідуального характеру; укладання адміністративних договорів (угод); вчинення інших юридично значущих дій. До других – організаційні дії службовців органів виконавчої влади щодо підготовки і виконання управлінських рішень [3, с. 276]. Інший вчений – Ю.П. Битяк, вкладає у поняття «форми державного управління» наступний зміст – це «зовнішній прояв конкретних дій, які здійснюють органи виконавчої влади для реалізації поставлених перед ними завдань». Далі, аналогічно з В.Б. Авер'яновим, він виділяє правові й неправові форми [4, с. 132–134]. Таке ж за змістом визначення форм державного управління надає Т. О. Коломоєць [5, с. 105].

Фактично поєднують наведені вище визначення форми державного управління Б.В. Росінський та Ю.М. Старілов: це «зовнішнє визначення практичної реалізації функцій і методів управління, безпосереднього управлінського впливу, конкретних дій, які вчиняються в процесі здійснення виконавчої влади, адміністративної діяльності». Тут науковці не обмежуються лише діяльністю органів виконавчої влади, а й включають до переліку суб'єктів, що здійснюють державне управління, й органи місцевого самоврядування, тобто, за висловом авторів «органи управління публічної влади» [6, с. 421–422]. Видами форм державного управління Б.В. Росінський та Ю.М. Старілов називають також правові (які створюють юридичні наслідки) та неправові форми (організаційні, які правових наслідків не створюють, однак їх застосування обов'язково має базуватись на принципі законності). Дуже важливими для розуміння змісту правових форм державного управління є сформульовані авторами їх ознаки: встановлюються в нормативному акті; мають державно-владну природу; підзаконність управлінських дій і підзаконний характер повноважень органів управління та їх посадових осіб; виконавчо-розпорядча діяльність як головний зміст [6, с. 425].

Останній підхід із застосуванням терміну «органи управління публічної влади» більше відповідає сучасним реаліям. І тут ми погоджуємось з думкою М.С. Жукова, що наразі дефініція «форма державного управління» себе вичерпала, оскільки поняття «державне» вужче за поняття «публічне», не включає в собі інших органів публічного управління (органів місцевого самоврядування). І підтримуємо М.С. Жукова в тому, що в правовій термінології правильніше застосовувати поняття «форма адміністративно-правового регулювання» [7, с. 216].

Беручи до уваги все вищенаведене, пропонуємо під формами адміністративно-правового регулювання відносити у сфері використання альтернативних джерел енергії розуміти «обумовлені досягненнями мети та вирішення відповідних завдань зовнішні вираження змісту діяльності органів публічного управління, дій уповноважених органів та посадових осіб, що вчиняються у межах їх компетенції у процесі здійснення виконавчої влади та адміністративної діяльності у сфері використання альтернативних джерел енергії».

Щодо видів форм адміністративно-правового регулювання, то фактично всі науковці виділяють правові та неправові (організаційні), вкладаючи в основу такого поділу факт настання чи ненастання правових наслідків у результаті вчинення певних дій уповноваженими суб'єктами. А от подальший видовий поділ здійснюється фахівцями дещо по-різному. Тут завважимо, що ми підтримуємо думку, висловлену О.Ш. Чомахашвілі щодо некоректності вживання терміну «неправові» форми адміністративно-правового регулювання та застосування терміну «організаційні» [2, с. 122]. Оскільки слово «неправові» може асоціюватись із термінами «протизаконний», «незаконний».

У спеціальній літературі до правових форм відносять видання нормативних актів управління та видання індивідуальних (ненормативних, адміністративних) актів управління, а до неправових – проведення організаційних заходів (роз'яснення змісту й мети законодавчих та інших правових актів або тих чи інших заходів; інспектування роботи та інструктування нижчих орга-

нів чи посадових осіб; розроблення програм, підготовка та проведення нарад, конференцій тощо) та здійснення матеріально-технічних операцій (діловодських, реєстраційних, статистичних, інформаційно-довідкових тощо) [4, с. 134–137; 3, с. 276; 8, с. 8].

Беручи цей поділ за основу, дослідники виокремлюють конкретні форми адміністративно-правового регулювання у відповідних сферах.

Наприклад, О.Ш. Чомахашвілі розглядає такі форми адміністративно-правового регулювання у сфері охорони прав та промислові зразки: 1) правові – видання нормативних та ненормативних актів управління; адміністративні договори; вчинення інших юридично значущих дій (наприклад, державна реєстрація прав на промислові зразки та ін); 2) організаційні заходи та матеріально-технічні дії – планування, робота з кадрами, підвищення кваліфікації, інспектування, діловодство тощо [2, с. 123–132]. Аналогічний поділ форм адміністративно-правового регулювання пропонує К.Ф. Білько по відношенню до організації та діяльності нотаріату [9, с. 543–544]. Ще одна дослідниця – Є.В. Валькова до правових форм адміністративно-правового регулювання у сфері охорони права інтелектуальної власності відносить теж відносить: видання нормативно-правових актів; видання ненормативних та індивідуально-правових актів; укладення адміністративних договорів; вчинення інших юридично-значущих дій на основі закону або на основі виданого підзаконного нормативно-правового акта управління. Однак додатково виділяє таку форму, як укладення та ратифікація міжнародних договорів [10, с. 62].

Інший підхід до класифікації правових форм адміністративно-правового регулювання в галузі стандартизації і сертифікації застосовує В.Ю. Волков. Він розрізняє такі правові форми: 1) загальні, які притаманні будь-якій системі управлінських відносин; 2) спеціальні, які стосуються суто галузі стандартизації та сертифікації: а) розроблення та прийняття стандартів; б) розроблення та прийняття технічних регламентів; в) підтвердження відповідності у законодавчо регульованій сфері; г) оцінка відповідності; д) сертифікація [11, с. 11–12].

О.М. Губрієнко, виокремлює наступні форми державного управління електроенергетики: 1) за ступенем юридичного вираження – видання нормативно-правових (наприклад, накази та інструкції Мінпаливенерго, Держатомрегулювання) та індивідуально-правових актів, а також здійснення інших юридично значущих дій (реєстраційні, дозвольні, контрольні та наглядові, попереджувальні, наради і т.п.); 2) за спрямованістю – форми зовнішньої спрямованості, тобто ті, що впливають на суспільні відносини в сфері державного управління електроенергетикою (наприклад, постанови НКРЕКП, які стосуються підприємств галузі) та форми внутрішньої спрямованості, тобто ті, що впливають на діяльність підлеглого управлінського апарату (наприклад, накази Мінпаливенерго, які стосуються його структурних підрозділів); 3) за адресатами – загальнообов'язкові (стосуються всієї електроенергетики або ПЕК загалом) та адресовані конкретним об'єктам електроенергетики (наприклад, ТЕС, обленерго); 4) за юридичним змістом – дозвольні (наприклад, видача НКРЕКП ліцензій), забороняючі (наприклад, заборона Держатомрегулювання здійснення певної діяльності) та приписуючі (наприклад, вимога Держенергонагляду про додержання встановлених нормативними актами режимів споживання електричної і теплової енергії) тощо [12, с. 122].

Віддаючи належне висновкам авторів, на наш погляд, всі наведені класифікації можуть мати місце і не виключають одна одну, оскільки «розглядають» одні й ті ж самі форми адміністративно-правового регулювання під різними кутами.

Проаналізувавши підходи до визначення видів форм адміністративно-правового регулювання ми вважаємо правильним їх поділ на правові та організаційні. Зважаючи на обмежений обсяг статті, сконцентруємося на характеристиці саме правових форм адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії.

Основною правовою формою адміністративно-правового регулювання в досліджуваній сфері є видання нормативно-правових актів. Зважаючи на існуючі ознаки нормативних актів та напрацювання юридичної науки, пропонуємо наступне визначення нормативних актів як форми адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії: «це офіційний документ, прийнятий на основі Конституції і законів України, міжнародних договорів України уповноваженим на це суб'єктом, у визначеній законом формі та порядку, який встановлює норми права у сфері використання альтернативних джерел енергії, породжуючи юридичні наслідки щодо конкретизації та деталізації законів до стадії їх правозастосування для невизначеного кола осіб і розрахований на неодноразове застосування».

Зважаючи на суб'єктний склад та зміст адміністративних правовідносин у сфері використання альтернативних джерел енергії, прикладами базових нормативних актів є:

- постанови Кабінету Міністрів України (наприклад, «Про запровадження конкурентних умов стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» від 27.12.2019 р. № 1175 та ін.);
- розпорядження Кабінету Міністрів України (наприклад, «Про Національний план дій з відновлювальної енергетики на період до 2020 року» від 1.10.2014 р. № 902-р та ін.);
- накази міністерств (наприклад, наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Методики обчислення частки енергії, виробленої тепловими насосами з відновлювальних джерел» від 12.03.2018 р. № 52 та ін.);
- постанови НКРЕКП (наприклад, «Про встановлення «зелених» тарифів на електричну енергію, вироблену генеруючими установками приватних домогосподарств» від 31.03.2021 р. № 527 та ін.).

Другим видом правових форм адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії є видання ненормативних (індивідуально-правових) актів.

Наука адміністративного права сформулювала основні ознаки індивідуально-правових актів як форми адміністративно-правового регулювання. Ними є: індивідуальність дії (стосуються конкретних осіб та їх відносин); конкретність (чітке формулювання конкретних юридичних волевиявлень суб'єктами адміністративного права, які видають такі акти, чітка визначеність адресата); процедурність (ухвалення уповноваженим суб'єктом в установленому (процедурному) порядку, порушення якого може призвести до недійсності акта); правозастосовний характер [13; 14, с. 158–159].

Таким чином, індивідуально-правові акти як форма адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії – це акти, що приймаються у встановленому порядку уповноваженими суб'єктами з метою реалізації нормативних актів та вирішення конкретних питань у сфері використання альтернативних джерел енергії, адресовані конкретним учасникам відповідних правовідносин, породжують для них юридичні наслідки та вичерпуються одноразовим застосуванням.

Щодо їх видів, то тут ми приєднуємось до фахівців, зокрема до О.Ш. Чомахашвілі, стосовно поділу індивідуально-правових актів на оперативно-розпорядчі (в яких застосовується або реалізується диспозиція правової норми) та правоохоронні акти (в яких реалізується санкція правової норми) [2, с. 127].

Саме за допомогою оперативно-розпорядчих актів адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії конкретизуються права та обов'язки суб'єктів таких правовідносин, їх повноваження, реалізується оперативне управління відносин у зазначеній сфері.

Наприклад, це:

- постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення державних підприємств «Гарантований покупець» та «Оператор ринку» від 17.04.2019 р. № 324;
- постанови НКРЕКП про встановлення суб'єктам господарювання «зеленого» тарифу (приміром, ТОВ «КТД Солар» [15], тощо);
- постанови НКРЕКП про видачу суб'єктам господарювання ліцензій, про відмову у видачі ліцензій, про анулювання ліцензій (наприклад, постанова НКРЕКП «Про видачу ліцензії з виробництва електричної енергії ПП «Солар Блоссом» від 23.06.2021 р. № 1018 тощо);
- організаційно-розпорядчі акти Держенергоефективності (видані згідно п. 9 Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. № 676);
- оперативно-розпорядчі акти інших уповноважених суб'єктів у сфері адміністративного правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії.

Правоохоронні акти як вид правової форми адміністративно-правового регулювання досліджуваних відносин дозволяють реалізувати в практичній площині юрисдикційну діяльність відповідних органів. Наприклад, розгляд справ НКРЕКП про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 188-36 КУпАП згідно ст. 244-18 КУпАП.

З огляду на важливість як на державному рівні, так і на рівні світової спільноти питання розвитку альтернативної енергетики та зважаючи на беззаперечну роль держави та її органів у цьому процесі, ми вважаємо правильним відносити до правових форм адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії міжнародні договори та угоди. Насамперед це Угода про асоціацію з ЄС [16], яка у ст. 338 (пункт j) серед

сфер взаємного співробітництва називає «розвиток та підтримку відновлювальної енергетики з урахуванням принципів економічної доцільності та охорони навколишнього середовища», а Додаток XXVII «Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику» включає перелік актів ЄС, які обов'язково мають бути імplementовані Україною задля інтеграції українського енергетичного ринку в енергетичний ринок ЄС у секторі електроенергії. Відзначимо, що Європейський парламент Резолюцією від 11.02.2021 р. [17] підтримав інтеграцію України до європейської континентальної енергетичної мережі (ENTSO-E). Також серед міжнародних договорів України у досліджуваній сфері необхідно назвати ті, що визначають участь нашої держави у міжнародних утвореннях/спільнотах у галузі енергетики загалом – Енергетичному співтоваристві [18] та відновлювальної енергетики зокрема – Міжнародному агентстві з відновлювальних джерел енергії (IRENA) [19].

Наступною правовою формою адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії являються адміністративні договори. Тут варто констатувати, що не зважаючи на поступове зростання ролі договірної регуляції відносин у царині адміністративного права, в частині, що досліджується нами, адміністративні договори лише починають застосовуватись.

Насамперед це договори про співробітництво територіальних громад (можливість та процедуру їх укладення регламентовано Законом України «Про співробітництво територіальних громад» від 17.06.2014 р. № 508-VII) Варто відмітити той факт, що станом на липень 2021 року з 723 договорів, занесених до Реєстру договорів про співробітництво територіальних громад лише три торкалися питання отримання енергії з відновлювальних джерел. Всі вони передбачають реалізацію спільних проектів – координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними ресурсів на визначений період задля спільного здійснення передбачених проектом заходів. Наприклад, договір від 12.02.2019 р. про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Впровадження інноваційних енергоефективних заходів по електропостачанню Лохвицької центральної районної лікарні на основі відновлювальних джерел енергії (енергії сонця)», укладений між Безсалівською, Жабківською та Бербенівською сільськими радами Лохвицького району Полтавської області [20] та ін.

Важливу роль у врегулюванні кризи, що склалась на ринку альтернативних джерел енергії (стосовно викупу у виробників електроенергії, отриманої з відновлювальних джерел), відіграв такий адміністративний договір, як Меморандум про взаєморозуміння щодо врегулювання проблемних питань у сфері відновлювальної енергетики в Україні, схвалений постановою НКРЕКП від 17.06.2020 р. № 1141 (далі – Меморандум про взаєморозуміння). Його підписали Кабінет Міністрів України, Міністерство енергетики України, НКРЕКП, Центр вирішення спорів та переговорів Секретаріату Енергетичного Співтовариства, Європейсько-українське енергетичне агентство та Українська вітроенергетична асоціація. Змістом Меморандуму про взаєморозуміння стали взаємні зобов'язання сторін щодо забезпечення погашення заборгованості перед виробниками електроенергії, отриманої з відновлюваних джерел, яка була поставлена в мережу, за «зеленим тарифом», у тому числі зменшення «зеленого тарифу» для спрощення фінансових зобов'язань держави з цього приводу. Даний договір мав стати своєрідним «поштовхом» для вирішення низки спірних питань в частині функціонування ринку енергії, отриманої з відновлювальних джерел. Однак станом на липень 2021 року, як вказують фахівці, з усіх взятих на себе за Меморандумом про взаєморозуміння зобов'язань, сторона держави виконала лише чотири: 1) прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» від 21.07.2020 р. № 810-IX; 2) розроблено та прийнято нормативні акти щодо компенсації системних обмежень «зеленої» генерації; 3) переглянуто цінові обмеження Гарантованого покупця на ринку «на добу наперед»; 4) виведено Гарантованого покупця на ринок двосторонніх договорів [21]. Натомість такі важливі, ключові питання, як: повний та своєчасний розрахунок з виробниками електроенергії з відновлювальних джерел; погашення заборгованості перед виробниками електроенергії з відновлювальних джерел за 2020 рік; надання можливості виробникам електроенергії з відновлювальних джерел енергії виходити з балансуєчої групи Гарантованого покупця і провадити діяльність з метою отримання прибутку на всіх сегментах ринку; встановлення річних квот підтримки виробництва електроенергії з відновлювальних джерел енергії; формування графіку проведення аукціонів на 2021 рік залишилися не виконаними або були виконані лише частково. Приміром станом на 1.04.2021 року Державне підприємство «Гарантований покупець» сплатив виробникам електроенергії з відновлювальних джерел лише близько 40% заборгованості за

2020 рік [22]. Графік проведення «зелених» аукціонів на 2021 рік, за яким перші пілотні аукціони по сонячним електростанціям були заплановані на червень 2021 року, був оприлюднений на сайті Міністерства енергетики України ще в грудні 2020 року [23], однак так і не був затверджений.

Не зважаючи на далеко не повне виконання Меморандуму про взаєморозуміння, сам факт його існування доводить можливість та важливість врегулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії за допомогою адміністративних договорів.

Нарешті, до правових форм адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії, належить вчинення інших юридично значущих дій (основна маса яких – надання адміністративних послуг). Ключовими уповноваженими суб'єктами щодо застосування цієї форми є органи державної влади спеціальної компетенції – НКРЕКП та Держенергоєфективності.

Висновки. Таким чином, формами адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії є обумовлені досягненнями мети та вирішення відповідних завдань зовнішні вираження змісту діяльності органів публічного управління, дій уповноважених органів та посадових осіб, що вчиняються у межах їх компетенції у процесі здійснення виконавчої влади та адміністративної діяльності у сфері використання альтернативних джерел енергії. Вони поділяються за ознакою настання юридичних наслідків на правові та організаційні. Домінуючими правовими формами адміністративно-правового регулювання відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії є видання нормативних та індивідуальних правових актів. Перспективною формою адміністративно-правового регулювання відносин у досліджуваній сфері є адміністративні договори, ефективне застосування яких залежить від подальшого удосконалення правової бази.

Список використаних джерел:

1. Усікова О.В. *Форми та методи адміністративно-правового управління у сфері трудових відносин.* *Право і суспільство.* 2013. № 6–2. С. 259–262.
2. Чомахашвілі О.Ш. *Адміністративно-правове регулювання охорони прав на промислові зразки в Україні:* дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2008. 216 с.
3. *Адміністративне право України.* Академічний курс: підруч.: у двох томах: Том 1. Загальна частина. Ред. Колегія: В. Б. Авер'янов (голова). Київ, 2004. 584 с.
4. *Адміністративне право України:* підручник. Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук, О.В. Дьяченко та ін.; За ред. Ю.П. Битяка. Київ : Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
5. *Адміністративне право України:* Підручник: За заг.ред. д.ю.н., проф. Коломоєць Т.О. Київ: Істина, 2009. 457 с.
6. Россинский Б.В., Стариков Ю.Н. *Административное право:* учебник. 4-е изд., пересмотр. и доп. Москва : Норма, 2009. 928 с.
7. Жуков М.С. *Форми та методи адміністративно-правового регулювання чи інструменти діяльності публічної адміністрації: порівняльний аналіз.* *Юридичний науковий електронний журнал.* 2020. № 2. С. 215–218.
8. Афанасьев К.К. *Адміністративний договір як форма державного управління (теоретико-правовий аспект):* автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Луганськ, 2002. 18 с.
9. Білько К.Ф. *Форми і методи адміністративно-правового регулювання організації та діяльності нотаріату.* *Правова держава.* Вип. 26. С. 542–549.
10. Валькова Є.В. *Форми адміністративно-правового регулювання у сфері охорони права інтелектуальної власності.* *Право і безпека.* 2012. № 5 (47). С. 61–64.
11. Волков В.Ю. *Адміністративно-правове регулювання в галузі стандартизації та сертифікації:* автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2013. 20 с.
12. Губрієнко О.М. *Організаційно-правові засади державного управління у галузі електроенергетики в Україні:* дис. канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2006. 248 с.
13. *Щодо застосування окремих норм матеріального права під час розгляду адміністративних справ:* інформаційний лист Вищого адміністративного суду України від 01.06.2010 р. № 781/11/13-10. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/ASS00033?an=185&ed=2010_06_01.
14. *Адміністративне право України.* Повний курс: підручник. Галуцько В., Діхтєвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
15. *Про встановлення «зеленого» тарифу ТОВ «КТД Солар»:* постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 23.06.2021 р. № 1028. URL: <https://www.nerc.gov.ua/?id=62337>

16. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n2545.

17. European Parliament resolution of 11 February 2021 on the implementation of the EU Association Agreement with Ukraine. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0050_EN.html

18. Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства: Закон України від 15.12.2010 р. № 2787-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 24. Ст. 170.

19. Про приєднання України до Статуту Міжнародного агентства з відновлювальних джерел енергії (IRENA): Закон України від 05.12.2017 р. № 2222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 2. Ст. 6.

20. Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/rejestr/rejestr/>.

21. Меморандум про взаєморозуміння: рік після підписання. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/press-release/749203.html>.

22. Слова на вітер: як виконання меморандуму з інвесторами позначилося на вітровій енергетиці. URL: <https://sk.ua/uk/publications-uk/vitrova-energetika/>

23. Графік проведення «зелених» аукціонів. URL: <https://expro.com.ua/novini/mnenergo-diskutu-nad-varantami-provedennya-zelenih-aukconv-u-2021r>

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.3.23>

ТЕРЕХОВА О.Ю.

ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ ОКРУЖНИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ ЯК НАПРЯМ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

EVALUATION OF THE WORK OF DISTRICT ADMINISTRATIVE COURTS IN UKRAINE AS A DIRECTION OF ITS IMPROVING

Стаття присвячена вивченню особливостей сучасного стану оцінювання роботи окружних адміністративних судів в Україні та визначенню напрямів його удосконалення. З'ясовано, що у науковій доктрині сьогодні виокремлюють «оцінювання ефективності судової системи», «кваліфікаційне оцінювання суддів», «оцінювання ефективності роботи суду» тощо, тоді як у Законі України «Про судоустрій та статус суддів» згадується виключно про «кваліфікаційне оцінювання суддів». Розкрито показники базового та комплексного оцінювання роботи суду, що визначені рішенням Ради суддів України. Наголошено на тому, що показники базового оцінювання роботи суду не стосуються його адміністративної діяльності, натомість вона охоплюється модулем «Судове адміністрування», який є складником додаткового комплексного оцінювання роботи суду. Розглянуто процедуру проведення комплексного оцінювання роботи суду. Зроблено висновок про доцільність не лише затвердження рішенням зборів суддів плану дій щодо вдосконалення роботи суду, розробленого на основі діагностичного звіту за результатами проведеного оцінювання, але й визначення переліку осіб, відповідальних за виконання хоча б окремих пунктів такого плану. Вказано на одночасне існування поряд з процедурою оцінювання роботи суду також щоквартального аналізу діяльності суду, що здійснюється

© ТЕРЕХОВА О.Ю. – аспірантка кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки (Сумський державний університет)